

25 februarie 2019

DECLARAȚIE

POZIȚIA COALIȚIEI CIVICE PENTRU ALEGERI LIBERE ȘI CORECTE FAȚĂ DE ALEGERILE PARLAMENTARE DIN 24 FEBRUARIE 2019

Coaliția civică pentru Alegeri Libere și Corecte **apreciază drept incorecte și parțial libere alegerile parlamentare din 24 februarie 2019**. Aprecierea este făcută prin prisma gradului de respectare a principiilor pentru alegeri libere și corecte de către toți actorii electorali și în baza următoarelor constatări privind desfășurarea perioadei pre-electorale, electorale și a zilei alegerilor:

- **Modificarea regulilor de joc în ajunul alegerilor.** În anul electoral 2018 au fost aduse mai multe modificări cadrului legal cu privire la alegeri și referendum, contrar bunelor practici în materie electorală. Aceste amendamente au fost operate într-o manieră opacă și grăbită, ignorându-se prevederile legislației referitoare la transparența procesului decizional. Amintim și schimbarea sistemului electoral contrar recomandărilor Comisiei de la Veneția și OSCE. Acesta a permis utilizarea resurselor administrative și respectiv a influențat rezultatele alegerilor.
- **Utilizarea resurselor administrative în perioada electorală.** Au fost semnalate numeroase cazuri de utilizare a resurselor administrative de către partidele care sunt reprezentate în organe electivă atât în perioada pre-electorală, pe parcursul campaniei electorale, cât și în ziua alegerilor. A ieșit în evidență asumarea de răspundere a guvernului pentru proiecte de legi pentru îndeplinirea promisiunilor electorale ale partidului de la guvernare; implicarea angajaților guvernului în activități de dezinformare online; multiple cazuri de organizare a întâlnirilor cu alegătorii, de regulă angajați ai instituțiilor publice, structurilor de stat și/sau bugetare, în timpul orelor de muncă; implicarea în campania electorală a Secretarilor de Stat și a șefilor de autorități publice care se prezumă a fi apolitici; utilizarea administrației publice locale în activități de promovare a partidului de guvernare; colectarea semnăturilor de către angajații statului pentru candidații electorali; implicarea președinției în campania electorală.
- **Coruperea alegătorilor.** Perioada pre-electorală, electorală și ziua alegerilor au fost marcate de activități de corupere a alegătorilor, inclusiv prin intermediul fundațiilor de caritate afiliate partidelor politice, prin oferirea de cadouri ilegale, prin activitatea magazinelor sociale și prin transportarea organizată a alegătorilor din stânga Nistrului în ziua alegerilor fără a se cunoaște cine a organizat și suportat cheltuielile pentru transport. Aceste situații nu au fost investigate și contracarate de autoritățile responsabile.
- **Limitarea dreptului la vot și de a depune contestații a cetățenilor moldoveni aflați peste hotare.** Cetățenilor moldoveni de peste hotare le-a fost îngădit dreptul la vot în baza buletinului de identitate, deținerea cărui este obligatorie. Cetățenilor aflați peste hotare nu li s-a permis votarea în baza pașapoartelor expirate, deși Curtea Supremă de Justiție a consacrat în 2014 legalitatea deciziei anterioare a CEC de a permite votarea cu acte de identitate expirate. Aplicarea neuniformă a practicii de votare în baza actelor de identitate expirate, fără informarea adecvată și din timp a cetățenilor, a redus din dreptul cetățenilor la vot. Organele electorale nu au asigurat dreptul la contestare de către cetățenii moldoveni de peste hotare. Birourile electorale ale secțiilor de votare din străinătate au încălcat legislația în vigoare și obligația de a înregistra și examina contestațiile, prin refuzul de a înregistra contestațiile și/sau prin restituirea acestora contestatarilor pe motiv de lipsă de competență.

- **Soluționarea neuniformă a litigiilor și a conflictelor electorale.** Remarcăm cazurile de aplicare neuniformă de către organele electorale și instanțele de judecată a legislației cu privire la soluționarea litigiilor electorale, dar și emiterea unor decizii neuniforme pe cazuri aparent identice.
- **Deficiențe și erori în Registrul de Stat al Alegătorilor (RSA) și listele electorale.** Au fost înregistrate multiple cazuri în care s-a constatat imperfecțiunea datelor din RSA și listele electorale. A fost raportată prezența în listele electorale a persoanelor decedate, erori de adresă sau chiar perfectarea neuniformă a listelor electorale în cadrul unei și aceleiași unități administrativ-teritoriale (conform adresei sau conform alfabetului). Remarcăm cazurile de migrație artificială a alegătorilor dintr-o circumscripție electorală uninominală în altă.
- **Menținerea plafoanelor înalte pentru donații făcute partidelor.** Legislativul a eșuat în a ajusta legislația la recomandările Comisiei de la Veneția și GRECO cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale. Deși în anul 2017 plafonul pentru finanțarea campaniilor electorale a fost micșorat până la 50 și 100 de salarii medii lunare pe economie, pentru persoane fizice și respectiv pentru persoane juridice, limita donațiilor rămâne a fi peste cea recomandată de GRECO.
- **Mass media controlată politic.** Cele mai multe instituții mass-media importante au reflectat campania electorală de o manieră părtinitoare, tratând inegal și discriminatoriu concurenții electorali. Câțiva concurenți electorali au beneficiat de o prezență masivă și pe o tonalitate exclusiv pozitivă la unele posturi TV monitorizate, iar oponenții lor politici au fost reflectați în context negativ. Unele posturi TV au organizat dezbateri electorale nu în orele de maximă audiență, ci dimineața devreme când audiența este minimă. Investigarea tardivă a acestor situații de către Consiliul Audiovizualului nu a permis sancționarea adecvată și contracararea în timp util a comportamentului părtinitor al instituțiilor media.
- **Femeile, tinerii, persoanele cu dizabilități și persoanele de etnie romă continuă să fie sub-reprezentate.** Deși cota de reprezentare a femeilor de 40% pe listele partidelor în circumscripția națională a fost respectată, se atestă o subminare a principiului șanselor egale pentru bărbați și femei. Majoritatea femeilor și tinerii au fost plasați pe locurile mai puțin eligibile pentru mandatul de deputat în Parlamentul Republicii Moldova. Interesele și necesitățile tinerilor și ale persoanelor cu dizabilități rareori au fost reflectate în platformele electorale ale formațiunilor concurente.
- **Intimidarea observatorilor naționali și tentative de compromitere a campaniilor de educație civică.** Pentru prima dată după 2009 reprezentanții societății civile au fost intimidați și supuși acuzațiilor neîntemeiate din partea autorităților electorale, concurenților electorali și APL. Au ieșit în evidență decizia CEC prin care a fost cenzurată activitatea Misiunii de Observare a Promo-LEX, acuzațiile unor membri CEC aduse aceleiași organizații, intimidarea membrilor grupului civic "Occupy Guguță", care desfășura activități de educație electorală. De asemenea, au fost semnalate cazuri în care campaniile obișnuite de educație civică și apolitică desfășurate de organizațiile neguvernamentale au fost calificate drept campanii de agitație electorală în favoarea unor concurenți electorali.
- **Intimidarea concurenților electorali și alegătorilor.** Au fost raportate public multiple cazuri în care cetățeni/simpatizanți ai anumitor partide politice au provocat altercații verbale și fizice pentru a zădărnici desfășurarea întâlnirilor cu alegătorii, iar reacția reprezentanților organelor de drept a fost tardivă sau a lipsit cu desăvârșire.

---

www.alegeliber.md - **Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte** este o entitate permanentă, benevolă, constituită din 39 organizații obștești din Republica Moldova, care acționează solidar pentru a contribui la dezvoltarea democrației în Republica Moldova prin promovarea alegerilor libere și corecte în conformitate cu standardele ODIHR (OSCE), ale Consiliului Europei și a instituțiilor specializate afiliate acestuia.